

MIGRACIJOS DEPARTAMENTO PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS PRIEGLOBSČIO SKYRIUS

PAŽYMA APIE PARTIJOS „VIENINGO NACIONALINIO JUDĖJIMO“ NARIŲ IR ŽURNALISTŲ PADĖTĮ GRUZIJOJE

2018-01-09 Nr. GEO-15/6-1

1. Ar partijos „Vieningas nacionalinis judėjimas“ nariai yra persekiojami Gruzijoje? Jei taip, su koku persekiojamu jie susiduria?
2. Kokia yra žurnalistų, kritikuojančių valdžią Gruzijoje, padėtis?
3. Informacija apie 2012 m. ir 2016 m. Khashuri regione vykusius rinkimus. Ar šiuose rinkimuose dalyvavo Valerijus Gelašvili?

Atlikdamas šį informacinį tyrimą, 2017-12-27 Prieglobsčio skyriaus Informacinis centras kreipėsi dėl informacijos suteikimo į politikos analitiką bei vienos internetinės žiniasklaidos priemonės redaktorių, kuris į prašymą sureagavo, tačiau kol kas atsakymo į paklausimą nepateikė.

1. Ar partijos „Vieningas nacionalinis judėjimas“ nariai yra persekiojami Gruzijoje? Jei taip, su koku persekiojamu jie susiduria?

Varšuvoje įsikūrusio Rytų studijų centro analitikas 2017-01-18 rašė apie „Vieningą nacionalinį judėjimą“ (trump. VNJ) Gruzijoje:

„Vieningas nacionalinis judėjimas (VNJ), didžiausia Gruzijos opozicinė partija, kuri valdė šalį Michailo Saakašvilio prezidentavimo metu (2003–2012), [2017 m.] sausio 12 d. skilo. Parlamentinę VNJ frakciją sudaro dvidešimt septyni deputatai, ir dvidešimt iš jų paliko [partiją]. Tiems, kurie išėjo iš partijos, vadovavo iškiliausi šios partijos politikai – Davidas Bakradzė, Giga Bokeria ir buvęs Tbilisio meras Gigi Ugulava, kuris neseniai buvo paleistas iš kalėjimo. Jie apkaltino buvusį prezidentą skaldant partiją ir paskelbė, kad bus įkurtas opozicinis provakarietiškas politinis judėjimas. Tik septyni deputatai, lojalūs buvusiam prezidentui Saakašviliui, kuris dabar gyvena Ukrainoje, liko parlamentinėje VNJ frakcijoje.“

Rytų studijų centro analitikas komentavo, kad konfliktai VNJ partijoje prasidėjo po to, kai ji 2012 m. prarado valdžią. Dėl išduoto arešto orderio M. Saakašvilis emigravo ir pradėjo politinę karjerą Ukrainoje kartu bandydamas vadovauti partijai iš užsienio tuo nukreipdamas prieš save kitus partijos lyderius. Konfliktas pasiekė aukščiausią tašką, kai kiti - 2016 m. spalio mėn. vykę – parlamento rinkimai taip pat buvo pralaimėti. Pirmajame ture ši politinė grupė surinko 27% balsų („Gruzijos svajonė“-48.6%). Tada Saakašvilis paragino boikotuoti papildomus rinkimus, kurie buvo surengti vienmandatėse rinkiminėse apygardose, teigdamas, kad rinkimai buvo suklastoti. Tačiau

vietiniai partijos lyderiai nusprendė dalyvauti šiuose rinkimuose pasipriešindami Saakašvilio požiūriui ir po jų paskelbė, kad VNJ turėtų imtis konstruktyvios opozicijos vaidmens. Jie taip pat pasipriešino Saakašvilio numatytam partijos suvažiavimo organizavimui.

Pasak analitiko:

„Skilimas, kuris susilpnino opoziciją, yra palankus Gruzijos vyriausybei, kuri pati, gali būti, kad prisidėjo prie šito (Ugulavos paleidimas iš kalėjimo anksčiau laiko tam, kad jis taptų atskilusios grupės vadovu). Nauja situacija stiprina valdžios monopolį, kurį šiuo metu turi Ivanišvilio partija. [Partijos] skilimas panašu, kad yra opozicijos lyderių Gruzijoje politinio realizmo pasekmė jiems atsižvelgus į viską nušluojančią „Gruzijos svajonės“ pergalę, Saakašvilio mažėjantį populiarumą tarp gruzinų ir menką tikimybę, kad jis grįš į Gruziją, ir prieinant išvadą, jog pastangos išlaikyti buvusį prezidentą kaip savo lyderį kenkia partijos interesams. Tikėtina, kad skilimas nustums Saakašvilį į užribį. [...]. Naujos galimybės gali atsirasti jiems sekančiuose parlamento rinkimuose, tačiau pastarieji tik už ketverių metų.“¹

Analitikas neprognozavo didelės sėkmės minėtai partijai savivaldos rinkimuose 2017 m. spalio mėn.²

Pasak naujienų portalo *Civil Georgia*, tai pirmas atvejis, kai atskilo didelė grupė VNJ vadovų ir rėmėjų. Anksčiau, 2015 m. gegužį, partijos vykdantysis sekretorius ir parlamento narys Zurabas Japaridzė ir dar trys parlamento nariai išėjo iš partijos ir įkūrė „Naują politinį Girchi centrą“; po metų parlamento narys Giorgi Vašadzė taip pat paliko partiją ir įkūrė Naujosios Gruzijos partiją. Nė viena iš šių dviejų partijų nėra patekusios į parlamentą.³

Po parlamento rinkimų, 2016 m. lapkričio mėn., *Civil Georgia* rašė apie triuškinančią „Gruzijos svajonės pergalę“ ir tai, kad Vieningas nacionalinis judėjimas lieka didžiausia opozicine frakcija parlamente. Saakašvilio šalininkai partijoje norėjo, kad išrinktieji į parlamentą partijos nariai boikototų parlamentą ir išeitų į gatves protestuoti, tačiau Bakradzės suformuotos partijos Politinės tarybos dauguma narių pasisakė už rinkimų pralaimėjimo pripažinimą.⁴

Šio informacinio tyrimo metu nebuvo rasta informacijos apie tai, kad Gruzijos valdžia persekioja pavienius opozicijos narius. Tačiau šaltiniai kalba apie VNJ ir valdančiosios „Gruzijos svajonės“ kaip politinių jėgų „susipriešinimą“. Pasak *Civil Georgia* nuolatinio eksperto, *Radio France Internationale* žurnalisto Regis Gente:

„Susipriešinimo tarp VNJ ir „Gruzijos svajonės“ laipsnis turi neigiamą poveikį. Ką bemanytume apie VNJ ir „Gruzijos svajonę“, kiekviena jų atstovauja politinę alternatyvą Gruzijos piliečiams. „Gruzijos svajonė“ yra labiau steitistinė, labiau socialiai liberali, ir ji pasisako už nekonfrontacinę politiką su Rusija

¹ The Centre for Eastern Studies (OSW), A split in the Georgian opposition, 2017-01-18 <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2017-01-18/a-split-georgian-opposition>

² The Centre for Eastern Studies (OSW), A split in the Georgian opposition, 2017-01-18 <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2017-01-18/a-split-georgian-opposition>

³ Civil Georgia, United National Movement Splits, 12 Jan.'17 (<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=29767>)

⁴ Civil Georgia, Q&A: UNM - sink or swim? / 7 Nov.'16 / <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=29607>

[...]. VNJ yra ultraliberalus ir pasisako už absoliutų nenuolaidžiavimą Rusijai, nes jaučia, kad kompromisas su Rusija panaikina Gruzijos galimybes būti tikra, vakarietiško tipo demokratija. Abi politinės linijos atrodo logiškos”.

Kitas *Civil Georgia* analitikas Viljamas Dunbaras taip pat kalba apie „Gruzijos svajonės” siekį panaikinti tiesioginius prezidento rinkimus ir išlaikyti savo rankose visus valdžios svertus.⁵ Parlamento pirmininką Iraklijų Kobachidzė jis vadina „žinomu VNJ-fobu”.⁶

Civil Georgia ekspertas prognozavo po 2016 m. rinkimų, kad bus daugiau išpuolių prieš Rustavi-2 ir padidės spaudimas aktyvistams „už Tbilisio ribų”.⁷

2. Kokia yra žurnalistų, kritikuojančių valdžią Gruzijoje, padėtis?

Apie atskirų žurnalistų, kritikuojančių valdžią, persekiojimą informacijos nepavyko rasti.

2017 m. kovo mėn. transliuotojo *Rustavi 2* rėmėjai Tbilisio centro gatvėse šventė Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą, kuriuo neribotam laikui buvo suspenduotas Gruzijos Aukščiausiojo Teismo sprendimas perduoti *Rustavi 2* kontrolę artimam „Gruzijos svajonės” rėmėjui. Kritikai įtaria, kad Gruzijos teismo sprendimas yra bandymas nutildyti vienintelį stiprią Gruzijos žiniasklaidos priemonę, kritikuojančią vyriausybę.

Rustavi 2 advokatai teigia, kad EŽTT pritaikyta „laikinoji priemonė” leidžia jiems parengti skundą, kurį jie pateiks Europos Žmogaus Teisių Teismui.⁸

2017m. spalio 4 d. Tbilisyje dvi dienas lankėsi Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) atstovas žiniasklaidos laisvei stebėti ESBO valstybėse narėse. Be aptartų teigiamų poslinkių atstovas užsiminė ir apie tai, kaip svarbu išlaikyti *Rustavi 2* redakcijos nepriklausomumą. Jis taip pat pasakė, kad svarbu užtikrinti saugią aplinką žurnalistams ir šiame kontekste kalbėjo apie vieną atvejį, kai nepriklausomas žurnalistas iš Azerbaidžano buvo pagrobtas iš Tbilisio 2017 m. gegužės mėn. ir nuo tada yra įkalintas Azerbaidžane. Išpuolių prieš Gruzijos žurnalistus atvejų ESBO atstovas nepaminėjo.⁹

Freedom House spaudos laisvę Gruzijoje 2016 m. paskelbė kaip iš dalies laisvą, nors išsamios ataskaitos dar nėra paskelbusi.¹⁰ Ankstesnėje ataskaitoje apie 2015 m. rašoma, kad Gruzijos žiniasklaida yra vieną „laisviausių ir įvairiausių” Pietų Kaukaze, tačiau netiesioginiai žiniasklaidos kompanijų ryšiai su politikais, partijomis užtikrinant jų interesus egzistuoja. Tarp esminių žiniasklaidos įvykių tais metais paminėtas teisinis ginčas dėl pagrindinio

⁵ Civil Georgia, Q&A: UNM - sink or swim? / 7 Nov.'16 / <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=29607>

⁶ <http://www.parliament.ge/en/parlamentarebi/chairman/chairmannews/saqartvelos-parlamentis-tavmdjdomaris-gancxadeba5.page>

⁷ Civil Georgia, Q&A: UNM - sink or swim? / 7 Nov.'16 / <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=29607>

⁸ RFE/RL's Georgian Service, Thousands Celebrate European Court Ruling In Favor Of Georgia's Rustavi 2 TV March 11, 2017 <https://www.rferl.org/a/georgia-rustavi-tv-echr-ruling-celebrate/28363966.html>

⁹ OSCE media freedom representative concludes country visit to Georgia, addresses reforms and developments affecting media freedom, 4 October 2017 <https://www.coe.int/en/web/media-freedom/georgia>

¹⁰ Freedom House, Freedom of the Press 2017, Georgian Profile <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2017/georgia>

opozicinio TV kanalo *Rustavi 2* nuosavybės, kuris kelia nerimą dėl galimos politinės įtakos transliuotojui ir leidžia abejoti teismų nešališkumu nagrinėjant su spaudos laisve susijusias bylas.¹¹ Interneto laisvė- užtikrinama¹².

3. Informacija apie 2012 m. ir 2016 m. Khashuri regione vykusius rinkimus. Ar šiuose rinkimuose dalyvavo Valerijus Gelašvili?

2012 m. spalio 4 d. opozicinė žiniasklaida pranešė, kad per pagal pirminius duomenis opozicinei koalicijai „Gruzijos svajonė“ laimint parlamento rinkimus saugumo pajėgų pareigūnai panaudojo jėgą paimdami balsadėžes iš rinkiminių apylinkių centriniame Gruzijos **Khashuri** rajone. Taip pat buvo tvirtinama, kad „buvo panaudotos ašarinės dujos ir šaudyta guminėmis kulkomis“ vienoje iš apylinkių tam, kad būtų suklastoti rinkimų rezultatai. Bidzinos Ivanišvilio finansuojamo TV kanalas parodė įpykusių opozicijos rėmėjų žygiavimą link rinkiminių apylinkių. Šie pranešimai vėliau buvo patvirtinti politinę korupciją stebinčios organizacijos *Transparency International Georgia*. Tuo tarpu Gruzijos vidaus reikalų ministerija šiuos pranešimus neigė ir tvirtino, kad saugumo pajėgos tik palaikė viešąją tvarką. „Vieningam nacionaliniam judėjimui“ vadovaujantis šalies prezidentas Michailas Saakašvilis vykstant rinkimams per valstybinę televiziją buvo pripažinęs, kad opozicinių jėgų koalicija „Gruzijos svajonė“ pralaimi Tbilisyje, tačiau išreiškė įsitikinimą, kad regionuose laimės jo partija.¹³

Nepriklausoma organizacija - *International Society for Fair Elections and Democracy* padarė pareiškimą apie įvykius Khashuri rinkiminėje apygardoje teigdama, kad jos rinkimų stebėtojai turėjo pasišalinti dėl masinio specialiųjų saugumo pajėgų dislokavimo balsavimo apylinkių teritorijoje ir net viduje apylinkių. Kaip tvirtino šios organizacijos stebėtojai Khashuri rinkiminėse apylinkėse, rinkimų komisijos jau buvo baigusios skaičiuoti balsus, tačiau komisijų nariai tyčia atidėliojo protokolų pildymą, o kai kuriais atvejais tiesiai pasakė, kad neįrašo skaičiavimo rezultatų į protokolus, nes nori nutraukti rinkiminį procesą. Stebėtojai taip pat patvirtino, kad „Gruzijos svajonės koalicija“ minėtuose apylinkėse skaičiuojant balsus pirmavo. Saugumo pajėgos buvo dislokuotos visame mieste visą naktį.¹⁴

Per 2012 m. parlamento rinkimus „Gruzijos svajonės“ rėmėjai prie rinkiminių apygardų protestavo ne tik Khashuri rajone, bet ir keleteje kitų regionų, kur pergalę pasiekė „Vieningas nacionalinis judėjimas“ (Zugdidi, Khoni, Tetristsqaro, Dedoplistsqaro). „Gruzijos svajonė“ ragino savo rėmėjus nesigriebti smurto ir žadėjo išsiaiškinti rūpimus klausimus. Vieningo nacionalinio judėjimo atstovas spalio 4 d. duodamas interviu iš Zugdidžio rajono, sakė, kad situacija čia rami,

¹¹ Freedom House, Freedom of the Press 2016 <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2016/georgia>

¹² Freedom House, Freedom on the Net 2017 <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2017/georgia>

¹³ Thai News Service, Georgia: Georgia opposition TV alleges police raids on polling stations, 4 October 2012, (paimta iš Migracijos departamento prenumeruojamos naujienų duomenų bazės Factiva)

¹⁴ International Society for Fair Elections and Democracy

(ISFED), International Society for Fair Elections and Democracy Special Statement Regarding the Events in Khashuri Electoral District 02.10.2012 <http://www.isfed.ge/main/295/eng/>

tačiau kaltino „Gruzijos svajonę“ pastangomis „atimti pergalę“ iš Vieningo nacionalinio judėjimo kandidato, kuris čia laimėjo 15000 balsų.¹⁵

Priešrinkiminiu laikotarpiu, 2012 m. rugsėjo mėn., buvo neteisėtai sulaikomi protestuotojai, kurie protestavo dėl smurto kalėjime skandalo. Sulaikytųjų tarpe ir „Gruzijos svajonės“ rėmėjai. Protestuotojams buvo skiriama 10-40-ies dienų įkalinimo bausmė. *Human Rights Watch* tada ragino šalies valdžios atstovus užtikrinti sąžiningą suimtųjų teisimą nepriklausomai nuo to, ar jie traukiami administracinėn, ar baudžiamojon atsakomybėn. Policija sulaikinėjo aktyvistus ne tik Tbilisyje, bet ir Rustavyje, Mestijoje, Kaspyje, Goriyje, **Khashuri**, Kareli, Sagarejo ir Kutaisyje. Vietiniai teismai beveik visus juos teisė už nepaklusimą policijos pareigūno nurodymams pažeidžiant administracinių pažeidimų kodeksą. Politinė opozicija ir kai kurios pilietinės visuomenės grupės tikino, kad tokiu būdu ketinta įbauginti opozicijos rėmėjus besirengiant parlamentiniams rinkimams.”¹⁶

Valeri Gelašvilis, gim. 1960-01-18, kuris priklausė rinkiminiam blokui „Bidzina Ivanišvilis ir Gruzijos svajonė“, dalyvavo 2012 m. Parlamento rinkimuose **Khashauri** regione ir buvo išrinktas. Tai buvo jo 8-oji kadencija Gruzijos parlamente (21-10-2012 - 18-11-2016).¹⁷ 2016 m. spalio mėn. rinkimuose jis buvo kandidatas tame pačiame 43-čiajame **Khashuri** rajone (vienmandatėje apylinkėje)¹⁸, tačiau pralaimėjo juos „Industrialistai-Mūsų Tėvynė“ atstovui Simonui Nozadzei surinkdamas 38 proc. balsų.¹⁹

PASTABA. Ši pažyma parengta pagal bendrąsias Europos Sąjungos gaires dėl informacijos apie kilmės šalis apdoravimo remiantis atrinktais viešai skelbiamais informacijos šaltiniais. Informacija buvo renkama, įvertinta ir apdorota per pažymai parengti skirtą terminą. Šis dokumentas nėra ir negali būti išsamus. Be to, šis dokumentas negali nulemti sprendimo dėl konkretaus prašymo suteikti prieglobstį. Pažymyje nėra pateikiama Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos nuomonė ir ja nėra daroma joks politinis pareiškimas.

¹⁵ BBC Monitoring Caucasus, Programme summary of Georgian Rustavi-2 TV "Kurieri" news, 4 October 2012

¹⁶ Prime-News, HRW : Georgia Violates International Commitments, 27 September 2012,

¹⁷ <http://www.parliament.ge/en/mp/2117>

¹⁸ Civil Georgia, List of Majoritarian MP Candidates, Civil Georgia, Tbilisi / 1 Oct.'16
<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=29393>

¹⁹ Civil Georgia, <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=29581>